

ΒΑΡΛΑΜΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Δάσκαλος

Την άνοιξη του 1950, όλο το χωριό (Περιβόλι) γύρισε από τη Λαμία, ύστερα από την εκκένωση που είχε προηγηθεί τον Νοέμβριο του 1948. Είχε τελειώσει ο πολύνεκρος και καταστροφικός εμφύλιος πόλεμος, αφήνοντας πίσω του συντρίμια και μια ατέλειωτη δυστυχία, με τις απώλειες σε ανθρώπινες ζωές, με τον ευτελισμό της ανθρώπινης ύπαρξης και κάθε αξίας της ζωής, με έριδες, διχογνωμίες, με μίσση και ανοιχτές πληγές, που αιμορροούσαν για πολλά μετέπειτα χρόνια.

Συνέπειες που έγιναν έντονα αισθητές τα χρόνια που ακολούθησαν, που έμελλε να κρατήσουν πολύ και να φτάνουν ακόμα και στα χρόνια μας. Το τέλος του πολέμου σήμαινε την αρχή της ανασυγκρότησης, σε υλικό αλλά και πνευματικό επίπεδο.

Τύχη αγαθή μας επιφύλαξε, στους δύσκολους εκείνους καιρούς, να έρθει στο χωριό μας, το Σεπτέμβριο του 1950 ως δάσκαλος, ο Διονύσιος Βαρλάμης. Η μορφή του είναι χαραγμένη βαθιά μέσα μου με ανεξίτηλα χρώματα, που δε σβήνουν ποτέ. Ήταν μελαχρινός, κανονικού αναστήματος, με πλούσια μαύρα μαλλιά, γεμάτα μάγουλα, με μουστάκι και λίγο παχουλός. Η οικογένειά του αποτελούνταν από τη σύζυγό του και τις δυο κόρες του. Είχα την τύχη να μένει στο σπίτι μας.

Ήταν αυτός που στο δυσκολότερο σταυροδρόμι της ζωής μας, έδειξε σε μας το

σωστό δρόμο και τον ακολουθήσαμε, τόσο εγώ όσο και οι άλλοι μαθητές του και συμμαθητές μου (Χρήστος Δημ.Αντωνόπουλος, Γιάννης Β.Γκελπενής, Τάκης Δ. Δάβαλος, Ιωάννης και Νικόλαος Γεωργ.Ζιάκας, Γεώργιος Καλαθάς, Βασίλειος Ιωάν. Καρκάνης, Γεώργιος (Κάκος) και Ευάγγελος Βασίλ.Κοντογιώργος, Γιάννης Παντ. Κουτάκης, Στέλιος Β.Κοντογιώργος, Κώστας Δ.Μανιώτης, Λάκης Μανούκας, Κωνσταντίνος Δ.Μπάμπαλης, Ιωάννης Ανδρ.Πάνος, Κωνσταντίνος Παπαθεοδώρου, Χρήστος Ηλ.Τσιάκος, Φώτιος Γ.Τσιτσιρίγκος, Γιώργος Φούρλας, Βασίλειος Νικ. Χαρδαλιάς, Αριστείδης Δημ.Καρκάνης Μαρία Αθ.Δημητρίου, Σοφία Θεοφ. Θεοφανοπούλου, Πόπη Καραχάλιου, Στέλλα Πάνου, Παρασκευή Δημ.Τασιούλη, Κούλα Τασιούλη, Κούλα Τσαμασιώτη κλπ.), με ευλάβεια, στο δικό του τομέα, όπου έμελλε να ασχοληθεί ο καθένας μας.

Πρωί-πρωί χτυπούσε τότε η καμπάνα για το σχολείο κι από όλες τις γειτονιές, ξεπρόβαλαν μικροί και μεγάλοι μαθητές, με τα κοντοπαντέλονά μας τα αγόρια, τα ζεστά φορέματα τα κοριτσόπουλα, με τη χειροποίητη τσάντα στην πλάτη και το χειμώνα με τις μάλλινες κάλτσες όλοι, και από ένα ξύλο ο καθένας μας στο χέρι για τη σόμπα του σχολείου, για να μπορούμε να παρακολουθούμε το μάθημα χωρίς να τουρτουρίζουμε από το κρύο. Τα παιδιά ήταν πολλά τότε, στα διαλείμματα η αυλή του σχολείου γέμιζε, όλα αγαπημένα μεταξύ μας, γελούσαμε, πηδούσαμε, κυνηγιόμασταν, τα κορίτσια τραγούδαγαν, χόρευαν (Ένα νερό κυρά Βαγγελιώ..., πάνω σε ψηλή ραχούλα... κι άλλα). Κι όταν χτύπαγε το κουδούνι, έσπρωχνε ο ένας τον άλλον στο διάδρομο του σχολείου για να μπούμε στην αίθουσα, όταν πάλι έρχονταν το σχόλασμα, με το χτύπημα του κουδουνιού, τρέχαμε γρήγορα να πάμε σπίτια μας, όχι τόσο να απαλλαγούμε από το σχολείο, όσο γιατί πεινούσαμε και γιατί ο χρόνος που έμενε μέχρι το απόγευμα που είχαμε πάλι σχολείο, ήταν λίγος. Εικόνες που είναι βαθιά χαραγμένες στη μνήμη μας.

Όσοι γνωρίσαμε τον Δάσκαλο Διονύσιο Βαρλάμη, θυμόμαστε τη γλυκύτητα της μορφής του, την καλοσύνη του, την αφοσίωσή του στο δύσκολο έργο του, την προσπάθεια και την αγωνία του να μας μάθει γράμματα, να μας δείξει με σιγουριά το σωστό δρόμο για να πορευτούμε σωστά στη ζωή, να μας δώσει στην κοινωνία, πατώντας σε γερές βάσεις, βάζοντάς μας γερά θεμέλια, που τότε ίσως δεν αντιλαμβανόμασταν και πολύ, αργότερα όμως, όπως συνήθως γίνεται, το αντιληφθήκαμε. Αυτή ήταν η όλη του προσπάθεια και η αγωνία του. Η αγάπη του περίσσευε, η φροντίδα για τους μαθητές του ήταν φροντίδα υπεύθυνου πατέρα, η καλοσύνη του αστείρευτη, η ευγένειά του παραδειγματική, η ευθύνη του ολοκληρωτική.

Μας ενέπνεε σεβασμό κι όχι φόβο, δεν χρησιμοποιούσε συχνά τη «βέργα», αντίθετα με τον κανόνα της εποχής εκείνης, και μας δίδασκε με τη συμπεριφορά του και τον τρόπο που μας αντιμετώπιζε, ευπρέπεια στην καθημερινότητα μας, τήρηση των υποχρεώσεών μας προς την οικογένεια, τους συνανθρώπους μας, την κοινωνία, αγάπη στην πατρίδα, πειθαρχία, αυτοσυγκέντρωση, σεβασμό προς τον εαυτό μας και τους συνανθρώπους μας. Ήταν μια φωτεινή εικόνα στο γκρίζο τοπίο της εποχής εκείνης. Μας έκανε μάθημα και πέρα από το κανονικό ωράριο για να καλύψει τα πολλά κενά όλων μας, λόγω της ελλιπούς μάθησης από την κατάσταση που είχε προηγηθεί.

Δεν θα ξεχάσω το Πάσχα του 1951. Σε μια ομάδα οχτώ (8) μαθητών της ΣΤ΄ τάξης που αποφασίσαμε να δώσουμε εξετάσεις στο Γυμνάσιο, (Γεώργιος (Κάκος) Βασ.Κοντογιώργος, Ιωάννης Ανδρ.Πάνος, Γιάννης και Νίκος Γεωργ.Ζιάκας, Βασίλειος

Ιωάν.Καρκάνης, Φώτης Γ.Τσιτσιρίγκος, Βασίλειος Νικ.Χαρδαλιάς, Ηλίας Δημ.Αγγελόπουλος) μας έβαλε εργασία με τα πιθανά θέματα εξετάσεων και όλοι περάσαμε στο Γυμνάσιο. Δική του ήταν η επιτυχία. Εκείνος έκανε το καθήκον του. Εμείς οι μαθητές του κρατήσαμε τις συμβουλές του και πάνω στα θεμέλια που μας έβαλε, κτίσαμε ό,τι έκτισε ο καθένας μας, στον τομέα που επέλεξε.

Ακολούθησαν κι άλλοι αξιόλογοι δάσκαλοι, που το πέρασμά τους απ' το δημοτικό σχολείο του χωριού μας χάραξαν νέους ορίζοντες, διαμόρφωσαν χαρακτήρες και οδήγησαν τα παιδιά σωστά, δίνοντάς τους τα εφόδια και βάζοντας γερά και ακλόνητα θεμέλια στο οικοδόμημα της ζωής τους. Γι' αυτούς παραδίνω την πέννα μου στους νεωτέρους μου.

Θυμάμαι τον Βαρλάμη κάθε φορά που ερχόταν από τον Πειραιά, όπου διέμενε η οικογένειά του, κατέβαινε στο σιδηροδρομικό σταθμό του χωριού μας «Αγγείαι» και ερχόταν με τα πόδια στο χωριό. Κουρασμένος όπως ήταν ήθελε κρύο νερό και λουκούμι. Τόξερα και έτρεχα στο πηγάδι της γειτονιάς, λουκούμι φροντίζαμε να έχουμε πάντα για τον Δάσκαλο. Αν δεν είχαμε, τότε μου έλεγε: «Έλα, Ηλία, πήγαινε για λουκούμια». Μούδινε χρήματα και εγώ τα έφερνα.

Προσωπικά ό,τι πέτυχα στη ζωή μου το οφείλω κατά μεγάλο ποσοστό στο δάσκαλο Βαρλάμη και τον ευχαριστώ με την καρδιά μου. Το ίδιο πιστεύω θα νιώθουν και οι άλλοι μαθητές του, όποιον τομέα κι αν επέλεξαν στη ζωή τους, με ό,τι κι αν ασχολήθηκαν.

Ο Διονύσιος Βαρλάμης άγγιζε τις φοβισμένες μας ψυχές απ' τα σημάδια του καιρού εκείνου και μας καλλιεργούσε τη φλόγα της πίστης στον άνθρωπο, στο Θείο, στα ιδανικά, στοιχεία, που χωρίς αυτά, δεν στεριώνεις στη ζωή. Απεβίωσε πριν από χρόνια «πλήρης ημερών». Το μεγάλο μου λάθος, και το εξομολογούμαι, ήταν πως φεύγοντας απ' το χωριό, δεν τον ξαναείδα ποτέ και τόχω βάρος στην καρδιά μου. Ακολουθήσαμε όμως, πιστά, οι μαθητές του, το δρόμο που εκείνος χάραξε, κι αυτό πιστεύω είναι η δικαίωσή του, τούτα δε τα λίγα λόγια, που από ιερό καθήκον θεώρησα αναγκαίο να παραθέσω για κείνον, το καλύτερο μνημόσυνο.

Τιμώ όλους τους δασκάλους που υπηρέτησαν και πρόσφεραν στο χωριό μας, τους προηγούμενους και τους μετέπειτα. Όλοι τους, θεωρώ ότι έχουν ξεχωριστή θέση και είναι μεγάλη η προσφορά τους στην μικρή κοινωνία του χωριού μας. Για τους μετέπειτα, δεν έχω άμεση, προσωπική εμπειρία. Για τους προηγούμενους, τον συγχωριανό μας Μανούκα, την Κική (Κυριακή), τον Επίσκοπο, αλλά και τον Κουφιώτη, που, ένα διάστημα κατά την περίοδο του πολέμου, εκτελούσε χρέη δασκάλου, λόγω του μικρού τότε της ηλικίας μου, δεν μου έχουν μείνει και πολλά, η εμπειρία μου είναι περιορισμένη και δεν επαρκεί, ώστε να αναφερθώ περισσότερο και γι' αυτούς.

Ο Διονύσιος Βαρλάμης, πιστεύω ότι ήταν για το χωριό μας μια αξία που δεν πρέπει να ξεχασθεί.

Λάρισα Ιανουάριος 2021
Ηλίας Δημ.Αγγελόπουλος
Εφέτης ε.τ.